

ORGANIZACJA ZGROMADZEŃ I ZBIÓREK PUBLICZNYCH

ZGROMADZENIA - PODSTAWA PRAWNA

Przepisy o zgromadzeniach publicznych zawarte są w ustawie – Prawo o zgromadzeniach. To nowa ustawa, która zaczęła obowiązywać pod koniec 2015 r. Zastąpiła stary i krytykowany akt prawny. Ustawa – Prawo o zgromadzeniach zawiera m.in. postulowane przez organizacje pozarządowe przepisy o uproszczonym trybie zgłaszania zgromadzeń, a także o zgromadzeniach spontanicznych.

W 2016 r. następuje nowelizacja ustawy, na mocy której możliwe jest organizowanie zgromadzeń cyklicznych.

UWAGA: Czasowa zmiana przepisów w epidemii

W związku z epidemią covid przepisy dotyczące zgromadzeń zostały uzupełnione przez specjalne rozporządzenie. Trzeba je znać, żeby zgodnie z prawem organizować manifestacje.

Co to są zgromadzenia?

Art. 3. ust. 1 ustawy - Prawo o zgromadzeniach

Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób w określonym miejscu w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych.

W zgromadzeniach nie mogą uczestniczyć osoby posiadające przy sobie broń, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne lub inne niebezpieczne materiały lub narzędzia.

RODZAJE ZGROMADZEŃ

Ustawa – Prawo o zgromadzeniach opisuje trzy rodzaje zgromadzeń:

1. Zgromadzenia zwykłe, które zgłasza się w jednym z dwóch trybów- podstawowym lub uproszczonym. W związku z tym można je też podzielić na dwa kolejne rodzaje:
  - na zgromadzenia, które będą zakłócały ruch drogowy (np. manifestanci będą poruszać się główną arteria w centrum miasta),
  - na zgromadzenia, które nie zakłócą ruchu (np. obywatele zgromadzą się w parku, na skwerze, na chodniku).
2. Zgromadzenie spontaniczne jest zgromadzenie, które odbywa się w związku z zaistniałym nagłym i niemożliwym do wcześniejszego przewidzenia wydarzeniem związanym ze sferą publiczną, którego odbycie w innym terminie byłoby niecelowe lub mało istotne z punktu widzenia debaty publicznej.
3. Zgromadzenie cykliczne organizuje się dla uczczenia doniosłych i istotnych dla historii RP wydarzeń. Wymagają zgody wojewody, mają jednak wyższy status niż pozostałe manifestacje. Definicja zgromadzenia cyklicznego i warunki jakie stawia się organizatorom powodują, że przepisy o zgromadzeniach cyklicznych zarezerwowane są dla nielicznych sytuacji.

KTO MOŻE ORGANIZOWAĆ ZGROMADZENIE?

Organizatorem zgromadzenia może być każdy. Oznacza to, że może być to osoba fizyczna (osoba prywatna) jeśli ma pełną zdolność do czynności prawnych. Organizatorem może też być osoba prawna (a więc również organizacja pozarządowa). Zgłaszając zgromadzenie podajemy dane organizatora.

ZGŁOSZENIE, UZYSKANIE ZGODY NA ZGROMADZENIE

Obywatele mają prawo manifestować. To prawo zapisane w konstytucji. Władza publiczna nie może tego prawa racjonować, zgadzając się lub nie na zgromadzenie. Obywatele zgłaszają więc chęć organizowania manifestacji informując **organ gminy** lub **centrum kryzysowe** o swoich zamiarach. W przypadku zgromadzeń spontanicznych nawet to nie jest potrzebne.

Wyłom od powyższej logiki stanowią uchwalone w 2016 r. (weszły w życie w kwietniu 2017 r.) przepisy o zgromadzeniach cyklicznych, których organizacja wymaga ZGODY. Dodatkowo zgoda ta nie jest wydawana przez organ gminy (czyli jednostki, na której terenie odbędzie się manifestacja) ale przez **wojewodę**.

KIEDY MOŻNA ZAKAZAĆ ZGROMADZENIA?

Prawo do organizowania pokojowych manifestacji to wolność konstytucyjna. Władze publiczne mogą jednak w określonych sytuacjach zakazać zgromadzenia. Ustawa wymienia trzy sytuacje.

- **Kiedy zgromadzenie nie jest pokojowe**

Zgromadzenia można zakazać jeśli „jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się, jego odbycie narusza art. 4 (m.in. kiedy uczestnicy posiadają broń, materiały wybuchowe itp.) lub zasady organizowania zgromadzeń albo cel zgromadzenia lub jego odbycie naruszają przepisy karne”.

- **Manifestacje zaplanowane zostały w tym samym miejscu i czasie**

Sytuacji kiedy nakładają się na siebie różne zgromadzenia, organizowane przez różnych organizatorów, poświęcono w ustawie najwięcej miejsca. Ustawa nie wymaga jednak, żeby automatycznie zakazać wtedy jednego ze zgromadzeń. W pierwszej kolejności **powinno się dążyć do pozytywnego załatwienia sprawy**.

Ustawa rozstrzyga, że kiedy nie da się pogodzić różnych zgromadzeń (stwierdzić, że nie będą sobie przeszkadzały, bądź dostosować ich czas i miejsce), pierwszeństwo ma manifestacja zgłoszona jako pierwsza („decyduje kolejność wniesienia zawiadomienia”). Organ gminy wzywa organizatora drugiej (lub kolejnych) manifestacji do zmiany ich miejsca lub czasu. Jeśli organizator nie zastosuje się do tego wezwania **organ wydaje decyzje o zakazie zgromadzenia**.

- **Kiedy zgromadzenie zwykłe koliduje ze zgromadzeniem cyklicznym**

Zakazuje się zgromadzenia jeśli ma się ono odbyć w miejscu i czasie, w których odbywają się zgromadzenia organizowane cyklicznie. Dotyczy to nawet sytuacji, kiedy zgromadzenie to zgłoszone zostało na długo przed wydaniem zgody na zgromadzenie cykliczne.

ODWOŁANIE OD DECYZJI O ZAKAZIE ZGROMADZENIA

Od decyzji o zakazie zgromadzenia można się odwołać w terminie 24 godzin od jej udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej. Odwołujemy się do sądu okręgowego właściwego dla siedziby organu gminy, a jeśli jego decyzja jest dla nas niekorzystana, do sądu apelacyjnego. Ustawa – Prawo o zgromadzeniach przewiduje szybki tryb rozpatrywania takich odwołań (dla obu instancji – obu sądów), żeby w przypadku uchylecia zakazu umożliwić odbycie się manifestacji.

ROZWIĄZANIE ZGROMADZENIA

O rozwiązaniu może (powinien) zdecydować sam organizator/przewodniczący zgromadzenia – wtedy kiedy manifestacja wymyka się spod kontroli.

Zgromadzenie może być również rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy. Do przedstawiciela organu gminy o rozwiązanie zgromadzenia może się zwrócić funkcjonariusz policji. Tak może się zdarzyć gdy przebieg zgromadzenia zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub narusza przepisy ustawy albo karne. Przedstawiciel organu gminy musi najpierw uprzedzić przewodniczącego o konieczności rozwiązania zgromadzenia. Jeśli przewodniczący nie rozwiązuje go, może to zrobić właśnie przedstawiciel organu gminy. Rozwiązanie następuje na podstawie decyzji ustnej i podlega natychmiastowemu wykonaniu. Trzeba jednak najpierw dwukrotnie ostrzec uczestników zgromadzenia o możliwości jego rozwiązania. Decyzję tę doręcza się organizatorowi zgromadzenia na piśmie w terminie 72 godzin od jej podjęcia.

CO MOŻNA ZROBIĆ, GDY ROZWIĄZANO MOJE ZGROMADZENIE?

Organizatorowi zgromadzenia przysługuje prawo wniesienia odwołania od decyzji o rozwiązaniu zgromadzenia do sądu okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu gminy w ciągu tygodnia od rozwiązania zgromadzenia. Sąd okręgowy rozpatruje odwołanie nie później niż w ciągu 30 dni od dnia otrzymania odwołania.

CO JEST ZBIÓRKĄ PUBLICZNĄ?

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych, zbiórka publiczna:

- dotyczy wyłącznie ofiar w **gotówce** lub w **naturze**, czyli: pieniądze, darów rzeczowych
- zbiórka w miejscach publicznych, zbierający i dający nie znajdują się (np. na ulicy, w parku, na cmentarzu, w sklepie, „domokrężne zbieranie od domu do domu”) do: puszek, skarbon, koszy
- na cel pożytku publicznego, np. kulturę, pomoc dobroczynną lub na cel religijny (poza terenem kościołów)

Regulowane jest zbieranie pieniędzy i darów rzeczowych w miejscach publicznych, ponieważ gotówka lub dary zbierane w ten sposób nie są ewidencjonowane i nie pozostaje ślad ich przepływu – informacje o przekazanej gotówce i darach, a także o darczyńcy są niedostępne dla kontroli skarbowej.

CEL ZBIÓRKI

Cel zbiórki musi być ze „sfery zadań publicznych” – bo mówimy o zbiórce publicznej, nie można więc zbierać na każdy dowolny cel.

Możliwy cel zbiórki publicznej określono poprzez odniesienie do katalogu zadań publicznych z art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a więc cele opisane dość szeroko: np. na działalność charytatywną, działalności na rzecz mniejszości narodowych, promocję zdrowia, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; naukę; kulturę; ekologię.

Można też zbierać pieniądze i dary na cele religijne.

CZY MOŻNA ZMIENIĆ CEL ZBIÓRKI PUBLICZNEJ?

Ustawa dopuszcza możliwość zmiany celu zbiórki w trakcie jej trwania, ale nadal musi to być cel zgodny z ustawą o pożytku lub religijny. W takim przypadku organizator zbiórki musi powtórnie zgłosić zbiórkę (art. 12 ust. 2).

Możliwe jest również spożytkowanie zebranych ofiar na cel inny niż podany w zgłoszeniu, jeżeli cel podany w zgłoszeniu został osiągnięty lub nie może być kontynuowany (ale nadal musi być to cel zgodny z ustawą o pożytku lub cel religijny).

CO NIE JEST ZBIÓRKĄ PUBLICZNĄ?

Zbiórką publiczną nie jest taki rodzaj zbierania, po którym pozostaje ślad przepływu pieniędzy albo ewidencjonowania darów, np:

- przelewy na konto bankowe stowarzyszenia, fundacji, apele o takie wpłaty,
- wpłaty na konto on-line, przekazywanie darów, pieniędzy za pomocą wirtualnych platform (np. crowdfunding),
- publikowanie w mediach, internecie, wysyłanie za pomocą środków komunikacji elektronicznej (mailing, SMS-y), także z wykorzystaniem bazy danych (w tym również zakupionej bazy danych) apeli o: przekazywanie wpłat na konto, złożenie zleceń stałych / przelewów na konto bankowe lub o przesłanie SMS-ów na określony numer,
- SMS-y charytatywne dla organizacji pozarządowych,
- sprzedaż, np. biletów na koncert (to sprzedaż więc powinna odbywać się w ramach działalności gospodarczej, więcej na ten temat dalej).

Zbiórką publiczną nie jest też (zwolnienia zapisane w ustawie) zbiórka:

- na cele religijne, na terenie kościołów,
- koleżeńska, w zamkniętym gronie, np. w pracy, w urzędzie,
- loteria pieniężna, fantowa (są regulowane ustawą o grach hazardowych),
- w szkole, tylko wśród młodzieży, nauczycieli.

Kto może prowadzić zbiórkę publiczną?

Uprawnione do prowadzenia zbiórek publicznych są:

- fundacja, stowarzyszenie, stowarzyszenie zwykłe, klub sportowy, ale też związek zawodowy, organizacje pracodawców, spółdzielnie socjalne
- tzw. organizacje kościelne i wyznaniowe
- komitety społeczne, które składają się z co najmniej trzech osób, mające pełną zdolność do czynności prawnych, powołane w celu przeprowadzenia zbiórki publicznej

<https://poradnik.ngo.pl/zbiorki-publiczne>

**RAZEM MOŻEMY
WIĘCEJ!**

ZGŁOSZENIE ZBIÓRKI PUBLICZNEJ NA STRONIE WWW.ZBIÓRKI.GOV.PL

Zbiórkę publiczną zgłasza się na portalu zbiorki.gov.pl. Zgłoszenie odbywa się elektronicznie lub papierowo na urzędowym wzorze. Wzór zgłoszenia wynika z rozporządzenia w sprawie wzorów dokumentów dotyczących zbiórek publicznych.

Ministrem, który odpowiada za zbiórki publiczne (przyjmowanie zgłoszeń, sprawozdań, administrowaniem portalem zbiorki.gov.pl) jest „minister właściwy do spraw administracji publicznej” (art. 5 ust. 3 ustawy o zbiórkach).

Do przeprowadzenia zbiórki wystarczy poprawnie wypełnione zgłoszenie (w zależności od sytuacji dodatkowo: akt założycielski komitetu społecznego lub pełnomocnictwo do reprezentowania).

Po weryfikacji formalnej dane zawarte w zgłoszeniu zostają zamieszczone na portalu zbiórek publicznych zbiorki.gov.pl i dostępne są dla wszystkich zainteresowanych.

CO ZAWIERA FORMULARZ ZGŁOSZENIA ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

Zgłoszenie zawiera dane tj.:

- cel zbiórki publicznej (np. wspieranie rodziny, działalność charytatywna, ochrona zdrowia, działalność na rzecz praw kobiet, oświata, kultura lub cel religijny);
- dane organizatora zbiórki (fundacji, stowarzyszenia, komitetu społecznego):
  - a) nazwa podmiotu, adres siedziby oraz numer KRS, numer NIP lub numer REGON – w przypadku fundacji, stowarzyszenia, tzw. organizacji kościelnej,
  - b) imiona i nazwiska członków komitetu społecznego, ich adresy zamieszkania, numery PESEL, a w przypadku gdy członek komitetu nie ma numeru PESEL, serię i numer dokumentu potwierdzającego jego tożsamość (dowód osobisty, paszport).

Dane osobowe: PESEL, numer i seria dowodu osobistego są zgłaszane, ale nie są widoczne, ogólnie dostępne na zbiorki.gov.pl

- dane, osoby uprawnionej do reprezentowania organizatora zbiórki;
- sposób prowadzenia zbiórki publicznej (np. zbiórka datków do skarbon, puszek; zbiórka żywności do koszy w sklepach);
- miejsce prowadzenia zbiórki (np. na ulicy, w sklepie);
- termin rozpoczęcia i termin zakończenia zbiórki;
- przewidywane koszty niezbędne do zorganizowania i przeprowadzenia zbiórki, które zostaną pokryte z zebranych ofiar.

ODMOWA PRZYJĘCIA ZGŁOSZENIA ZBIÓRKI

Ministerstwo odmawia zamieszczenia zgłoszenia zbiórki (w drodze decyzji administracyjnej, czyli organizator otrzymuje oficjalne pismo z ministerstwa w tej sprawie), gdy:

- wskazany w zgłoszeniu cel zbiórki publicznej jest niezgodny z prawem lub wykracza poza sferę zadań publicznych z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, albo nie jest celem religijnym, a w przypadku komitetu społecznego – jest niezgodny z celem, w jakim komitet został powołany,
- sprawozdanie z poprzedniej zbiórki publicznej nie zostało zamieszczone w terminie na portalu zbiórek publicznych.
- Decyzja o odmowie jest wydawana w ciągu 3 dni dla zgłoszenia elektronicznego lub 7 dla zgłoszenia papierowego.

KARY ZA ZBIÓRKI PUBLICZNE BEZ ZGŁOSZENIA

Kto bez wymaganego zgłoszenia zbiórki publicznej lub niezgodnie ze zgłoszeniem zbiórki publicznej organizuje lub przeprowadza zbiórkę publiczną, podlega karze grzywny.

Można orzec przepadek przedmiotów uzyskanych ze zbiórki publicznej przeprowadzonej niezgodnie ze zgłoszeniem, a przepadek, gdy zbiórkę publiczną przeprowadzono bez zgłoszenia. Zostają one przekazane instytucji pomocy społecznej lub instytucji kultury.

SPRAWOZDANIE ZE ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

W zależności od rodzaju zbiórek zależy to, jak i kiedy składać sprawozdanie.

Rodzaje zbiórek:

- organizacja, komitet społeczny prowadzi zbiórkę nie dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka krótkoterminowa)
- organizacja, komitet społeczny prowadzi zbiórkę dłużej niż 12 miesięcy (zbiórka długoterminowa)

Rodzaje sprawozdań:

- z przeprowadzonej zbiórki,
- z rozdysponowania zebranych ofiar.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ ORGANIZACJI

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONEJ KRÓTKOTERMINOWEJ ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

- Organizacja składa w terminie do 30 dni od dnia zakończenia zbiórki.

SPRAWOZDANIE Z ROZDYSPONOWANIA ZEBRANYCH OFIAR, w przypadku zbiórek krótkoterminowych

- Organizacja składa w terminie do 3 miesięcy od daty zakończenia roku obrotowego (i po zakończeniu zbiórki). Jeśli organizacja nie wykazała w sprawozdaniu rozdysponowania wszystkich zebranych ofiar, należy złożyć następne sprawozdanie. Kolejny termin mija za rok (w terminie 3 miesięcy od daty zakończenia kolejnego roku obrotowego), a sprawozdania trzeba składać aż do skutku, czyli aż wszystkie ofiary zostaną rozdysponowane.

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONEJ DŁUGOTERMINOWEJ ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

- Organizacja rozlicza się z przebiegu zbiórki co pół roku. Pierwsze sprawozdanie musi być złożone w ciągu 30 dni po pierwszym 6-miesięcznym okresie (od momentu rozpoczęcia zbiórki), kolejne - w ciągu 30 dni po drugim półroczu itd. Ostatnie sprawozdanie należy złożyć w ciągu 30 dni od upływu ostatniego 6-miesięcznego okresu trwania zbiórki.

SPRAWOZDANIE Z ROZDYSPONOWANIA ZEBRANYCH OFIAR, w przypadku zbiórek długoterminowych

- Organizacja rozlicza się w rytmie rocznym. Pierwsze sprawozdanie składa się w ciągu 30 dni po pierwszym 12-miesięcznym okresie trwania zbiórki. Kolejne sprawozdania należy złożyć za rok (w ciągu 30 dni po drugim 12-miesięcznym okresie trwania zbiórki) i tak aż do końca zbiórki i rozdysponowania wszystkich ofiar.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ KOMITETU SPOŁECZNEGO

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONEJ KRÓTKOTERMINOWEJ ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

- Komitet składa sprawozdanie w terminie do 30 dni od dnia zakończenia zbiórki.

SPRAWOZDANIE Z ROZDYSPONOWANIA ZEBRANYCH OFIAR, w przypadku zbiórki krótkoterminowej

- Komitet składa sprawozdanie w terminie 30 dni od zakończenia 12-miesięcznego okresu liczonego od daty zakończenia zbiórki. Jeśli Komitet Społeczny nie wykazał w sprawozdaniu rozdysponowania wszystkich zebranych ofiar, należy złożyć następne sprawozdanie. Kolejny termin mija za rok (w terminie 30 dni od daty zakończenia kolejnego 12-miesięcznego okresu) a sprawozdania trzeba składać aż do skutku, czyli aż wszystkie ofiar zostaną rozdysponowane.

SPRAWOZDANIE Z PRZEPROWADZONEJ DŁUGOTERMINOWEJ ZBIÓRKI PUBLICZNEJ

- Komitet rozlicza się z przebiegu zbiórki co pół roku. Pierwsze sprawozdanie musi być złożone w ciągu 30 dni po pierwszym 6-miesięcznym okresie (od momentu rozpoczęcia zbiórki), kolejne - w ciągu 30 dni po drugim półroczu itd. Ostatnie sprawozdanie należy złożyć w ciągu 30 dni od upływu ostatniego 6-miesięcznego okresu trwania zbiórki.

SPRAWOZDANIE Z ROZDYSPONOWANIA ZEBRANYCH OFIAR, w przypadku zbiórki długoterminowej

- Komitet rozlicza się w rytmie rocznym. Pierwsze sprawozdanie składa się w ciągu 30 dni po pierwszym 12-miesięcznym okresie trwania zbiórki. Kolejne sprawozdania należy złożyć za rok (w ciągu 30 dni po drugim 12-miesięcznym okresie trwania zbiórki) i tak aż do końca zbiórki i rozdysponowania wszystkich ofiar.

BIBLIOGRAFIA

- Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych
- Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- **Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji 9 czerwca 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów dotyczących zbiorów publicznych-**
- <https://www.gov.pl/web/mswia/zglos-zbiorke-publiczna>
- <https://arslege.pl/zasada-wolnosc-zgromadzen/k15/a5288/>
- <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000498>
- <https://epuap.gov.pl/wps/portal/strefa-klienta/katalog-spraw/opis-uslugi/zbiorka-publiczna/MAiC>
- <https://poradnik.ngo.pl/formularze-zwiazane-ze-zbiorkami-publicznymi>
- <https://api.ngo.pl/media/get/165300>
- <https://api.ngo.pl/media/get/165301>
- <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/zasady-prowadzenia-zbiorow-publicznych-18089802/art-12>
- <https://lexlege.pl/pr-o-zgromadzeniach/art-3/>
- <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2017/08/Prawo-o-zgromadzeniach-przewodnik-08-2017.pdf>
- <https://arslege.pl/rozwiązanie-zgromadzenia/k427/a36089/>
- <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/prawo-o-zgromadzeniach-18226487/art-20>
- <https://lexlege.pl/ustawa-o-dzialalnosc-pozytku-publicznego-i-o-wolontariacie/art-4/>